

MAKROEKONOMIKA

Výdaje a rovnovážný hrubý domácí produkt

Základní ekonomický problém

1. Co se má vyrábět, v jakém množství a kdy?
2. Jak vyrábět?
3. Pro koho vyrábět?

Ekonomické systémy – typy ekonomik:

- Tradiční, zvyková ekonomika
- Příkazová, direktivní ekonomika
- Tržní ekonomika
- Smíšená ekonomika

- Základní makroukazatele:
 - Míra inflace
 - Průměrná hrubá mzda
 - Přírůstek HDP
 - Nezaměstnanost

Výdaje a rovnovážný HDP

- HDP = součet všech výdajů
- Model 45° (model důchod výdaje)
= vysvětluje, jak je dosahováno rovnovážného hrubého domácího produktu, neboli takového produktu, při kterém neexistují tendence k jeho změně.

SPOTŘEBA (S)

- Co spotřebu tvoří?
 - Výdaje domácností na statky a služby

SPOTŘEBA = spotřeba všech domácností v ekonomice

Spotřební funkce – předpoklad – spotřeba závisí pouze na YD

- Autonomní spotřeba

Část spotřeba – dřívější úspory

- Spotřeba roste s růstem důchodu
- Mezní sklon ke spotřebě – z každých 100 mld důchodu utratí domácnosti 80 mld a 20 mld ušetří

$$C = C_a + cYD$$

$$C = 100 + 0,8YD$$

Spotřební funkce

Důchod YD	0	300	500	700	900	1100	1300	1500	1700
Spotřeba C	100	340	500	660	820	980	1140	1300	1460
Úspory S	-100	-40	0	40	80	120	160	200	240

Jaké další faktory mohou změnit spotřebu?

- Úroková míra
- Růst bohatství lidí
- Očekávání domácností

Úsporová funkce

- Dománosti používají svůj důchod na:
 - Spotřebunebo/a
 - Úspory

$$S = -S_a + sYD$$

$$S = -100 + 0,2YD$$

$$c + s = 1$$

Mezní sklon ke spotřebě a mezní sklon k úsporám musí v součtu dávat 1

INVESTICE (I)

- Co investice tvoří?
- Investice provádějí zejména soukromé firmy

Tvořeny ze dvou částí:

1. Fixní investice
2. Změna zásob

Plánované a neplánované investice

- Autonomní investice I_p
= plánované investice (firma naplánuje nákup strojů a budov a tyto investice provede)
- Neplánované investice
= zásoby – neočekávané změny zásob
(zvyšování zásob, klesání zásob)

Skutečné investice = I_p + neplánované investice

Plánované - autonomní investice

- Bez ohledu na výši HDP jsou stále stejné
- Závisí na jiných faktorech:
 - Úrokové míře
 - Daňové politice
 - Očekávání investorů ohledně budoucnosti

Rovnovážný HDP v dvousektorové ekonomice

- Předpoklad: v ekonomice existují pouze domácnosti a firmy

$$\text{HDP} = \text{YD}$$

HDP = YD	500	1000	1500	2000
Spotřeba	500	900	1300	1700
Úspory	0	100	200	300
Plánované inv.	200	200	200	200
Neplánované i.	-200	-100	0	100

Rovnovážný produkt

= takový produkt, kdy se plánované výdaje rovnají skutečně vytvořenému produktu, neboli neexistují neplánované investice

$$\text{HDP} = C + I$$

$$\text{HDP} = C + S$$

$$C + I = C + S$$

$$I = S$$

Výdajový multiplikátor

- Multiplikační efekt

$$\Delta HDP = 1/1 - c \cdot (\Delta I_p)$$

jednoduchý výdajový multiplikátor

$$1/1 - c$$

Rovnovážný HDP v třísektorové ekonomice

= třísektorová ekonomika = uzavřená ekonomika

$$\text{HDP} = C + I_p + G$$

Vláda ovlivňuje ekonomiku:

- Vybírá daně (2 typy: autonomní daně, daně v závislosti na velikosti důchodu)
- Poskytuje transfery (TR)
- Provádí vládní nákupy statků a služeb (G)

$$YD = HDP - Ta - t \cdot HDP + TR$$

$$C = Ca + cYD$$

$$C = Ca + c(HDP - Ta - t \cdot HDP + TR)$$

$$HDP = Ca + c(HDP - Ta - t \cdot HDP + TR) + Ip + G$$

- Výpočet rovnovážného produktu + multiplikátor

$$\text{HDP} = 1 / 1 - c(1 - t) \cdot (\text{Ca} + \text{Ip} + \text{G} + \text{cTR} - \text{cTa})$$

Jednoduchý výdajový multiplikátor

$$1 / 1 - c(1 - t)$$

Rovnovážný HDP ve čtyřsektorové ekonomice

$$\text{HDP} = C + I_p + G + \text{NX}$$

Zahraničí – čistý export NX – čistý export dané země nezávisí na jejím HDP je tedy autonomní

Xa

Export závisí na:

- Měnovém kurzu
- Cech
- Importu

- Import
 - M_a – autonomní import
 - m – mezní sklon k importu

$$NX = X_a - M_a - m.HDP$$

$$\text{HDP} = C + I_p + G + NX$$

$$\begin{aligned} \text{HDP} = & C_a + c(\text{HDP} - T_a - t.\text{HDP} + \text{TR}) \\ & + I_p + G + (X_a - M_a - m.\text{HDP}) \end{aligned}$$

- Jednoduchý multiplikátor čtyřsektorové ekonomiky:

$$1/1-c (1 - t) + m$$

$$\text{HDP} = 1/1-c (1 - t) + m \cdot (\text{Ca} + \text{Ip} + \text{G} + \text{cTR} - \text{cTa} + \text{X} - \text{Ma})$$